

**TEMA DE PROIECTARE
PENTRU MONUMENTUL ISTORIC
BISERICA ORTODOXĂ "NASTEREA MAICII DOMNULUI"
A FOSTULUI SCHIT PERI (ȚIGĂNIA)**

ELEMENTE DE RECUNOASTERE A MONUMENTULUI

1.1. DENUMIRE OBIECTIVULUI DE INVESTIȚIE:

Biserica ortodoxă "*Nasterea Maicii Domnului*" a fostului schit Țigănia
(schitul Păr)

sat Bistrița, comuna Costești, la est de sat și de Mănăstirea Bistrița, jud. Vâlcea
– monument aflat pe Lista Monumentelor Istorice 2004, jud. Valcea, nr. crt. 325,
cod - **VL-II-m-B-09671**- datare - sec. XVII. În LMI din 1992, a fost înscrisă sub cod 39-
B-0063, iar în LMI din 1955 sub cod 2064.

1.2. AMPLASAMENT

- sat Bistrița, comuna Costești, județul Vâlcea, pe malul stâng al râului Bistrița la
cca. 1,5 km sud-est de Mănăstirea Bistrița

1.3. TITULARUL INVESTIȚIEI / BENEFICIARUL

- Biserica fostului Schit Peri servește filialei Bistrița a parohiei Pietreni

1.4. FUNCȚIUNEA : actuala / propusa

- Biserică de mir (filială a Parohiei Pietreni)

SCURT ISTORIC

2.1. DATARE :

Schitul, conform pisaniei, data edificării, acceptată este 1689-1693. A fost construit, cu hramul "*Nasterea Maicii Domnului*", din temelie de către logofatul Pârvu Cantacuzino și arhimandritul Paisie, fost egumen al Mănăstirii Bistrița

2.2. SCURT ISTORIC :

Biserica Peri (a fost tului schit Țigănia, actual schitul Peri) amplasată spre sud de mănăstirea Bistrița, peste apa Bistriței, servea ca locas de cult satului de tigani, muncitori ai mănăstirii, motiv pentru care a primit și numele de "Schitul Tigania", așa cum reiese din pisania de deasupra ușii de la intrarea în biserică cum sunt: *"Ale Tale dintru ale Tale, Tie înainte aducand, nimic vrednic putem savarsi, Imparate Hristoase, ci ca vaduvei mangaieri primeste, ce intru slava Ta si cinstea Preacuratei Maicii Tale si pururea Fecioarei Maria am ridicat zidind casa aceasta, noi robii Tai: Parvu Cantacuzino logfofat si Paisie arhimandritul Bistritei, intru care, slavindu-Te, ca un Dumnezeu arata-te si noua milostiv, Cel ce din fire milostiv esti."*

În incintă se mai află, la vest de biserică, un prăznicar deschis (tip șopron), o clopotniță și o construcție anexă, din zidărie, cu două încăperi.

Biserica, pe laturile de nord, est și sud, este înconjurată de cimitir.

Din inscripția din interiorul Biserica Peri a ramas nepictată timp de aproape un secol, pana in anul 1788: *"Aceasta sfanta si dumnezeiască biserică s-a împodobit cu zugravitu, dupa cum se vede, de robul lui Dumnezeu Ghermano ieromonahul, pentru a lui si a parintilor lui vesnica pomenire, fiind călugărit din copilăria lui la aceasta sfântă Mănăstire Bistrița, in zilele prealuminatului nostru domn, Io Nicolae Mavrogheni voievod, fiind episcop Preasfintia Sa Filaret, iar egumen la aceasta sfântă Mănăstire, Bistrița Chirib chir Nectarie, la leat 1788, meseta august, fiind zugrav P. Ioan Pop Tudor."*

DESCRIERE / ETAPE DE CONSTRUCTIE / IMPORTANTA

3.1. DESCRIERE :

Biserica ortodoxă "Nasterea Maicii Domnului" a fostului schit Țigănia (schitul Păr) este construită din zid de piatră și caramida, în forma de navă, fără pridvor, respectiv pronaos, naos fără abside laterale, cu absida altarului semicirculară la interior și poligonală la exterior (5 laturi), foarte puțin decroșată față de corpul navei.

Gabaritele exterioare aproximative sunt: $L = 12,30$ m; $l = 6,10$ m; $h_{\text{streașină}} = 6,00$ m; $h_{\text{coamă}} = 8,50$ m.

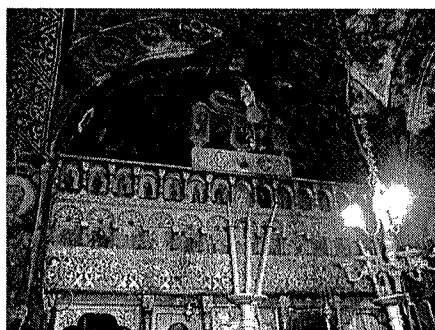
Biserica nu are turlă.

Între naos și pronaos este un zid, legatura făcându-se printr-o deschidere de dimensiunea unei uși mari. Altarul are catapeteasma din lemn.

Bolta pronaosului este semicilindrică; bolta naosului este o cupolă ușor aplatizată, iar bolta altarului este aproximativ un sfert de sferă.

Sistemul constructiv este format din ziduri perimetrice portante din piatră de calcar moale (popular „sigă”), în alternanță cu cărămidă, cu grosimea de circa 73 cm (2 ½ cărămizi); singurul zid de compartimentare interioară este cel dintre pronaos și naos, având aceeași grosime ca zidurile exterioare.

Bolțile și arcele sunt din zidărie de cărămidă.
Pardoseala este din dușumea de rășinoase

Biserica are un soclu din piatra tencuita, ce se termina cu un trotuar ingust din dale de piatra naturala.

Biserica nu are turla. Clădirea bisericii are un acoperis in patru ape cu rupere de panta in dreptul strasinii ca apele meteorice sa fie cat mai mult indepartate de constructie.

Șarpanta simpla din lemn, posibil din lemn de brad.

Învelitoarea actuala este învelitoarea de sită și care are o streășină înfundată de cca. Un metro pe latura vestică.

Pictura realizată în perioada anului 1788, este in fresca, în stil bizantin, fiind executata de zugrav P. Ioan Pop Tudor (conform inscripției). Cu excepția picturii murale și a iconostasului din lemn, foarte frumos decorat, nu prezintă alte componente artistice

În exterior, peretii, compuși din piatră și zidărie netencuiți, sunt inconjurati de un brâu median în formă de tor, care au deasupra, sub streășină, denticuli din cărămidă

Ferestrele din lemn cu deschidere interioara, sunt de dimensiuni mici cu ancadramente din piatră, cu buiandrugul sculptat în arc trilobat (decorație de influență brâncovenească).

3.2. ETAPE PRINCIPALE DE CONSTRUCTIE :

Biserica Schitul, conform pisaniei, a fost edificată (data acceptat) în 1689-1693, de către logofatul Pârvu Cantacuzino și arhimandritul Paisie, fost egumen al Mănăstirii Bistrița

Nu este consemnată vreo etapă importantă de construire față de cea inițială. Au existat mai multe etape de intervenție reprezentate de înlocuirea și/sau repararea învelitorii din șită, repararea sau înlocuirea tâmplăriei din lemn, executarea unei dușumele din scânduri și executarea a patru centuri exterioare din platbandă metalică, total inestetice.

Biserica schitului este înconjurată, pe laturile de nord, est și sud, de cimitir.

În incintă se mai află, la vest de biserică, un prăznicar deschis (tip șopron), o clopotniță și o construcție anexă, din zidărie, cu două încăperi.

STAREA DE CONSERVARE

4.1. STAREA FIZICA :

Statica, teren, umiditate, materiale

Din punct de vedere structural, biserica prezintă avarierile clasice, și anume crăpături în dreptul golurilor, care nu știm deocamdată dacă se închid în fundații.

Învelitoarea din șită aparent este în stare bună, dar se pot observa urme de infiltrații, care nu știm dacă sunt de dată recentă.

Paramentul aparent din piatră și cărămidă este într-o stare de degradare avansată și necesită o restaurare minuțioasă; la fel, ancadramentele din piatră și tâmplăria exterioară.

Trotuarele sunt degradate și nu mai asigură protecție soclului.

Numeroase fisuri și crăpături se pot observa la interior, în pronaos, în special în bolți, dar și în pereți, majoritatea acestora fiind umplute în mod grosolan cu mortar de ciment. Subliniem încă o dată calitatea foarte bună a picturii murale, ce necesită însă o restaurare foarte atentă, profesionistă.

4.2. PROPUNERE :

Data fiind importanța și frumusețea acestei biserici de sfârșit de secol XVII, este necesară demararea lucrărilor de studii, expertizare și proiectare a lucrărilor de consolidare, restaurare și punere în valoare.

DOCUMENTATII SI LUCRARI ANTERIOARE REFERITOR LA MONUMENT

Fișa monumentului se va elabora prin începerea lucrărilor de consolidare, restaurare, punere în valoare.

CERCETARI SI INVESTIGATII (exemplu)

În cadrul prezentei etape de lucrări se vor elabora următoarele documentatii pentru biserică

Relevee arhitectura + relevee de degradari :	DA
Studiu istorico-arhitectural :	DA
Ridicare topografica :	DA
Studiu geotehnic :	DA
Cercetare arheologica :	NU
Cercetare de parament :	DA
Expertiza biologica :	NU
Raport preliminar componente artistice :	DA
Alte studii si cercetari necesare :	NU
Expertiza tehnica (intocmita-verificata de catre expert atestati MLPTL - MCPN) :	DA

ETAPIZAREA PROIECTARII

ETAPA I : STUDII si EXPERTIZA TEHNICA

- Relevee
- Ridicare topografica
- Studiu geotehnic
- Expertiza tehnica

ETAPA II : PROIECT DE RESTAURARE SI CONSOLIDARE

Proiectare

- Faza DALI + PT (DTAC) + DE

- Arhitectura+verificarea proiectului
- Rezistenta +verificarea proiectului
- Instalatii (reabilitarea sistemului existent)
- Documentatie economica
- Caiete de sarcini

Documetatiile conexe P.T.: - pentru obtinerea avizelor de specialitate cerute prin Certificatul de Urbanism

- Lucrari suplimentare (faze PT + DE)

- Sistematizare verticala	DA
- Amenajari exterioare	NU
- Retele exterioare (numai in incinta)	DA
- Instalatie paratrasnet :	DA

NOTA

Proiectele in faza PT vor fi intocmite conform H.G. nr. 28/09.01.2008 si a «continului cadru» stabilit prin Ordinul MFP-M LPTL nr. 863/02.07.2008, adaptat la specificul activitatilor din domeniul restaurarii monumentelor, precum si cu respectarea Dispozitiei MCC nr. 4300/VN/03.11.2005. **Se vor preciza : studiile, cercetarile si fazele de proiectare pentru care s-au intocmit documentatii pana in prezent precum si eventualele avize ale Ministerului Culturii si Patrimoniului National, la aceste proiecte.**

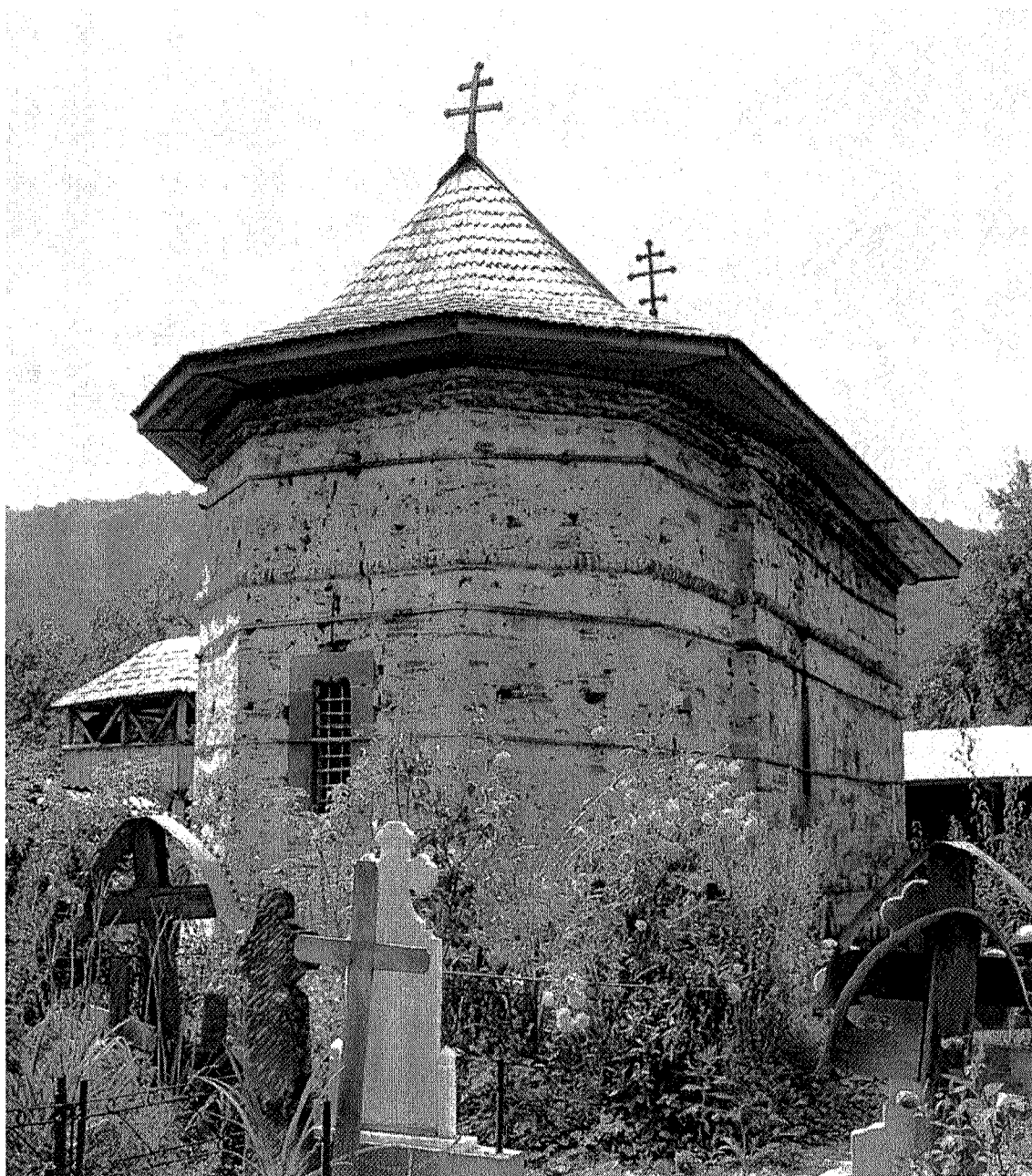
La temă se vor atasa :

- fotografii interior-exterior.
- plan biserică – releveu preliminar

BIBLIOGRAFIE:

- RIZEA, Ligia Elena: *Monumente Istorice din județul Vâlcea: repertoriu și cronologie* – Ed. CONPHYS, 2007

**BISERICA "NASTEREA MAICII DOMNULUI"
A FOSTULUI SCHIT PERI (TIGANIA)**
sat Bistrita, com. Costesti, jud. Valcea

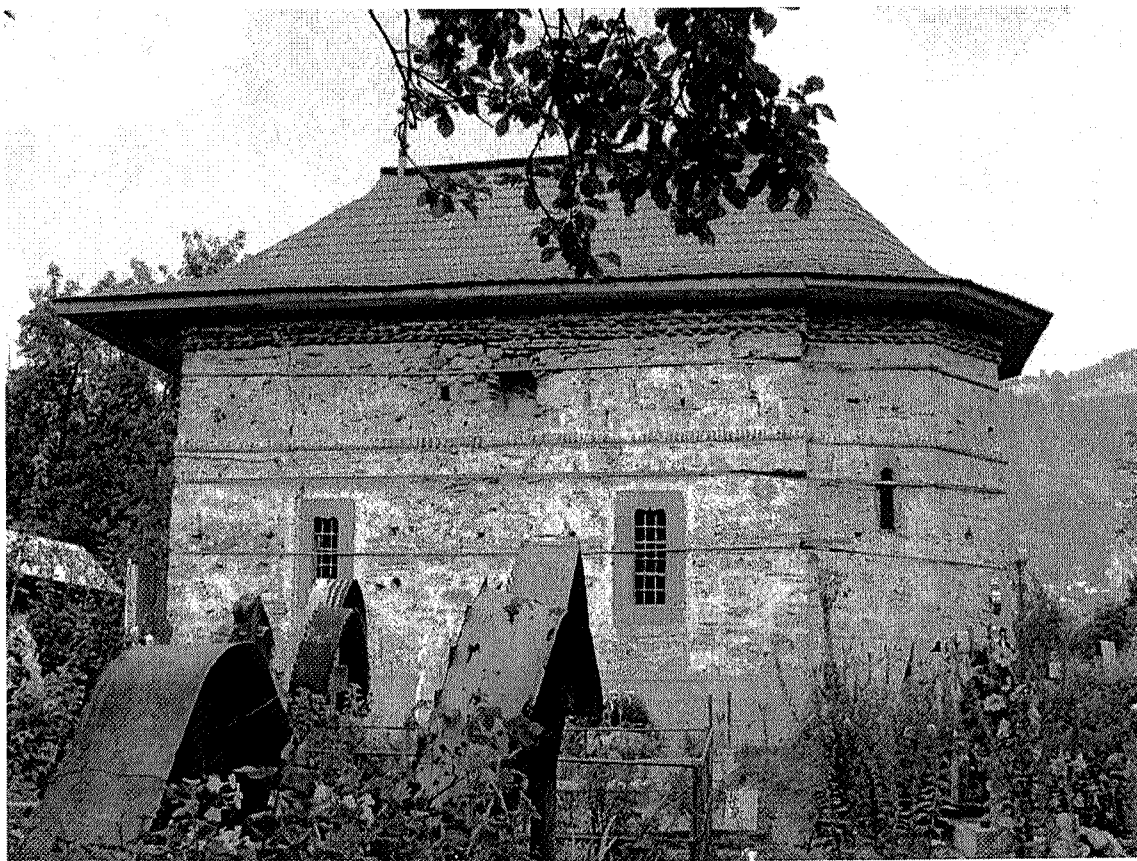

DOCUMENTAR FOTOGRAFIC-08.2010

1. fatada vest

2. fatada sud

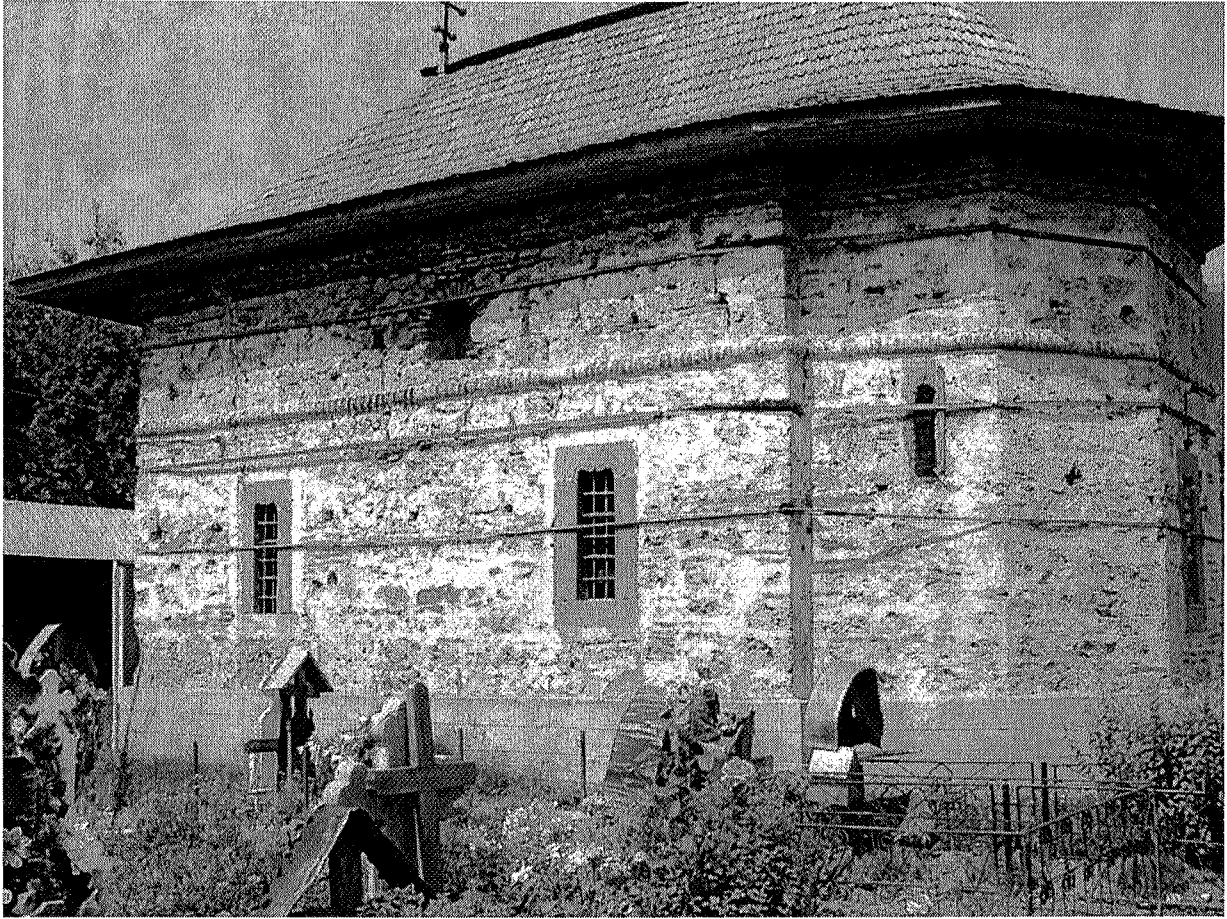

3.vedere dinspre NORD

4.vedere dinspre NORD-EST

5.vedere dinspre SUD-EST

6.detaliu fatada SUD

9. detaliu brau si cornisa

10. detaliu cornisa si streasina

11-12.detalii degradari parament

13. fisuri timpan pronaos
perete catre vest

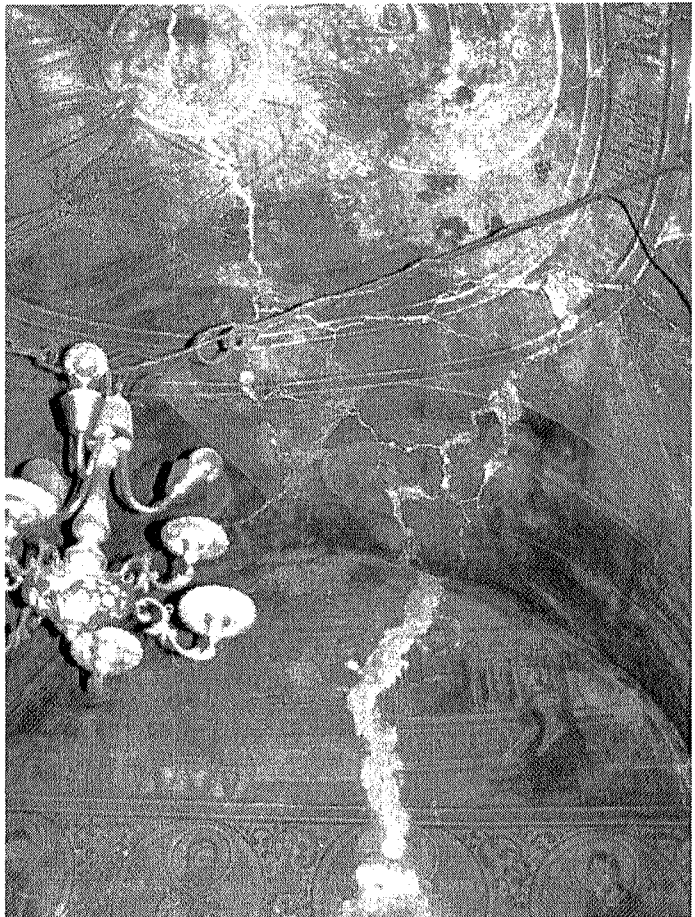
14. fisuri pronaos - perete catre sud

15.timpan naos - vedere catre vest

16.timpan pronaos - vedere catre est

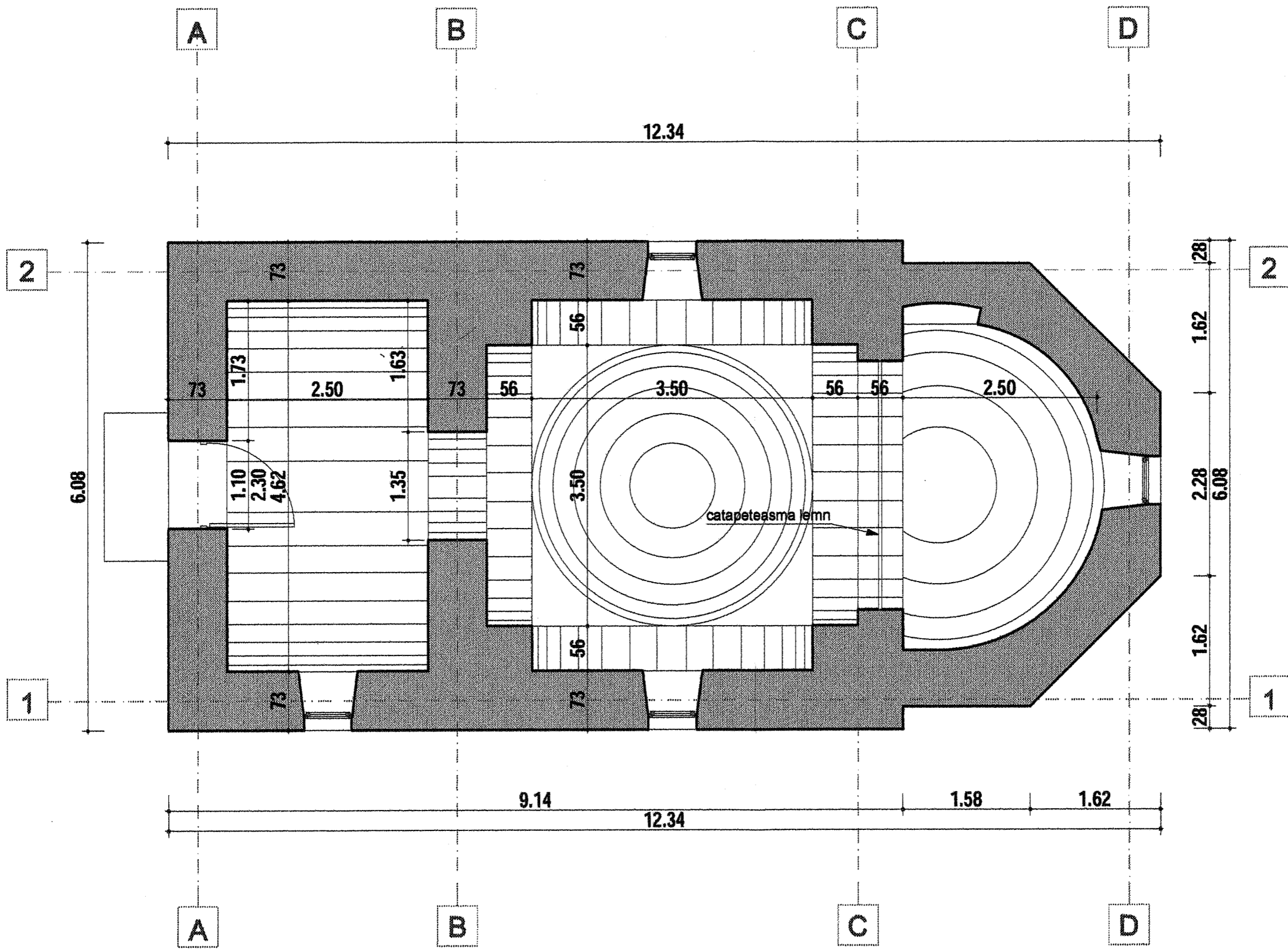
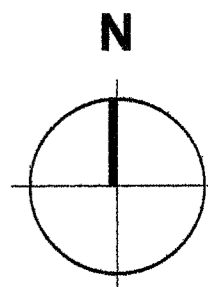
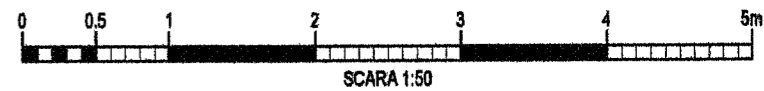

17.iconostasul din lemn

18.usa acces - vedere din pronaos

*NOTA: Cotele sunt informative

RELEVU SUMAR
 BISERICA NASTEREA MAICII DOMNULUI
 A FOSTULUI SCHIT PERI (TIGANIA)
 SAT BISTRITA, COM. COSTESTI, JUD VALCEA